

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-409-2-81>

**THEORETICAL FUNDAMENTALS OF RESEARCH
ON INFORMATION, ANALYTICAL AND INFORMATION-
ANALYTICAL ACTIVITIES IN ADMINISTRATIVE LAW**

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ,
АНАЛІТИЧНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ**

Tsybulin T. H.

PhD in Law

Цибулін Т. Г.

кандидат юридичних наук

Розвиток сучасного адміністративного права суттєво зв'язаний із вдосконаленням його категоріального апарату, а також із використанням понять, які допомагають розкрити сутність багатьох явищ та процесів, що відбуваються в адміністративно-правовому регулюванні та адміністративно-правових відносинах. Серед таких важливих понять слід виділити категорії «інформаційна діяльність», «аналітична діяльність» та «інформаційно-аналітична діяльність», які набули свого розповсюдження в діяльності публічно-владних суб'єктів.

В науці адміністративного права існує сьогодні нагальна потреба в наповненні понять «інформаційна діяльність», «аналітична діяльність» та «інформаційно-аналітична діяльність» змістом, який враховує специфіку здійснення публічно-владної діяльності, функціонування органів публічного управління та особливості національного адміністративно-правового регулювання.

Кожен із запропонованих до аналізу видів діяльності (інформаційна, аналітична та інформаційно-аналітична) має достатній рівень наукового обґрунтування. Обумовлено це тим, що інформаційна діяльність стала предметом досліджень інформаційного права з моменту його оформлення як комплексної галузі права України. Серед праць, в яких окрім інших аспектів інформаційного правового простору розглядалися особливості інформаційної діяльності, можна виділити роботи таких авторів, як К.І. Беляков, Л.П. Коваленко, Ю.О. Мосенко, Р.С. Свистович, М.М. Танчинець і ін. Особливість запропонованих досліджень в тому, що інформаційна діяльність в них розглядається передусім як соціальне явище чи явище, яке потребує належного правового регулювання, і в меншій мірі інформаційна діяльність

аналізується як вид публічно-владної діяльності зі своїми суб'єктами, цілями, завданнями і іншими особливостями.

Аналітична діяльність є предметом досліджень за такими науковими напрямками як психологія, логіка, філософія науки тощо, і лише фрагментарно висвітлюється в межах методології теорії держави та права. Серед наукових праць, в яких цілеспрямовано розглядався зміст та особливості реалізації аналітичної діяльності, можна виділити роботи таких вчених, як О. Мандзюк і М.В. Осядла. Втім, особливість цих праць в тому, що їх автори, по-перше, так і не змогли запропонувати тих критеріїв, за якими можна було б розрізнити між собою аналітичну та інформаційно-аналітичну діяльність, по-друге, ототожили зміст цих понять не пропонуючи достатніх для цього аргументів.

Багато уваги в науковій літературі приділяється також змісту інформаційно-аналітичній діяльності, яка досліджувалась в працях таких вчених, як В.М. Варенко, І.В. Захарова, Л.Я. Філіпова, Л.Є. Ященко та багатьох інших. Втім, запропонований в цих працях аналіз, по-перше, обмежується теоретичними узагальненнями без прив'язки до конкретних правових ситуацій, по-друге, не враховує специфіку, що існує в публічно-правовій сфері, тобто під час реалізації органами державної влади та місцевого самоврядування публічно-владних повноважень, по-третє, не пропонує співвідношення понять «інформаційно-аналітична діяльність» та «адміністративно-аналітична робота».

Тобто, в спеціальній літературі представлена велика кількість наукових досліджень, в яких розглядаються аспекти правового регулювання і реалізації в суспільстві інформаційної, аналітичної та інформаційно-аналітичної діяльності. Однак, коли виникає потреба розкрити особливості інформаційно-аналітичної діяльності в органах публічної влади, то одразу ж знижується методологічне значення цих досліджень. Обумовлено це тим, що інформаційно-аналітична діяльність, по-перше, не є безпосереднім предметом цих досліджень, по-друге, не розглядається як різновид чи один із проявів публічно-владної діяльності.

Адміністративно-правові дослідження інформаційної діяльності можуть проявлятися у двох аспектах:

1) дослідження безпосередньо інформаційної діяльності органів публічного управління (наприклад, опублікування підзаконних актів органів виконавчої влади);

2) дослідження часткових аспектів інформаційного характеру в межах окремих видів публічно-владної діяльності (зокрема, в межах

нормотворчої, юрисдикційної, публічно-сервісної, контрольно-наглядової і іншої діяльності органів виконавчої влади).

Також в науковій літературі сформувалося два підходи до визначення змісту поняття «аналітична діяльність»:

1) як основана на науковій методології діяльність щодо «пошуку, збору, переробки та подання інформації у формі, придатній для її використання» [1, с. 16] і в цьому сенсі аналітична діяльність повністю співпадає із поняттям «інформаційно-аналітична діяльність»;

2) як інтелектуальна діяльність, що спрямована на вирішення проблемних (неординарних, непростих, ситуативних) завдань (в цьому сенсі не завжди поняття «аналітична діяльність» та «інформаційно-аналітична діяльність» будуть співпадати за змістом).

В науковій літературі сформувалося декілька підходів до визначення інформаційно-аналітичної діяльності.

Перший підхід полягає в тому, що інформаційно-аналітична діяльність розглядається як певна сукупність дій, які вчиняються конкретним суб'єктом для досягнення важливої для нього мети – вирішення існуючої проблеми, отримання нового знання, систематизації існуючих даних тощо. Наприклад, М.В. Варенков пропонує наступне визначення: «Це сукупність дій на основі концепцій, методів, засобів, нормативно-методичних матеріалів для збору, накопичення, обробки та аналізу даних з метою обґрунтування та прийняття рішень» [1, с. 16].

Другий підхід розглядає інформаційно-аналітичну діяльність як певний процес внутрішньо-організаційного характеру, який відбувається всередині органів публічного управління для обробки інформації управлінського характеру (збір, фіксація, збереження, подання інформації тощо). Наприклад, таким чином визначають інформаційно-аналітичну роботу І.В. Захарова та Л.Я. Філіпова. На їх думку: «Інформаційно-аналітична діяльність – процес у сфері управління, що являє собою процес пошуку, збору, переробки та подання інформації у формі, придатній для її використання» [2, с. 36].

Третій підхід полягає в тому, що інформаційно-аналітична діяльність розглядається як вид діяльності, який, по-перше, пов'язаний із обробкою інформації та отриманням нового знання, по-друге, спрямований на одночасне задоволення як інформаційних, так і аналітичних потреб суспільства в цілому, окремої соціальної групи чи окремої людини. Таке визначення інформаційно-аналітичної діяльності (як одне із багатьох) пропонує Л.С. Яценко: «Інформаційно-аналітична діяльність – це галузь людської діяльності, покликана забезпечити інформаційні потреби суспільства за допомогою аналітичних та

інформаційних технологій, за рахунок переробки вихідної інформації й одержання якісно нового знання» [3, с. 8].

Однак, поняття «інформаційно-аналітична діяльність» і сьогодні не має в наукових джерелах чіткого змістовного наповнення. На нашу думку, третій підхід до визначення поняття «інформаційно-аналітична діяльність» найбільш повно відповідає методологічним потребам сучасної адміністративно-правової науки та перспективам розвитку адміністративного законодавства.

Література:

1. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність : навчальний посібник. К.: Університет «Україна», 2013. 416 с.
2. Захарова І.В., Філіпова Л.Я. Основи інформаційно-аналітичної діяльності : навчальний посібник. К. : Центр учб. літер., 2013. 335 с.
3. Інформаційно-аналітична діяльність. Конспект лекцій для студентів денної та заочної форми навчання) / Укладач доц. Ященко Л.Є. Одеса: ОНПУ, 2014. 79 с.